

Tomaten als energievreters

Het energieverbruik en de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen is voor de Vlaamse biologische glastuinbouwbedrijven een heikel punt. Door de stijgende prijzen ondervinden zij steeds meer concurrentie van hun collega's in zuidere landen, die geen of weinig brandstoffen nodig hebben. Bovendien ervaren zij de kritiek dat het hoge energieverbruik in de glasteelt niet strookt met de duurzaamheidsidee waarvoor biotelers (moeten) staan.

door Dominique Joos, BIOvisie

Als antwoord op het energievraagstuk passen heel wat biotelers hun planttijdspit aan. Energiebehoefte gewassen zoals tomaten en paprika's planten ze later en stoppen ze vroeger. Sommige telers, vooral de kleinere bedrijven met thuisverkoop, kiezen resoluut voor bladgewassen in de winter en houden het op vruchtgewassen in de zomer. Maar de vraag is of de markt wel mee wil als alle telers deze keuze maken. Het is niet nieuw dat de meeste consumenten meer voelen voor tomaten en paprika's dan voor veldsla op hun winterbord.

Waar thuisverkopers hun klanten kunnen uitleggen waarom ze het op sla houden, kunnen grotere telers die aan supermarkten verkopen dat niet. Als supermarkten de binnenlandse vruchten links laten liggen en kiezen voor import, haken de grotere telers af. Bovendien biedt die keuze op energieveld geen soelaas. De plantkeuze heeft nog een vervelend kantje. Vruchtgewassen zoals tomaten hebben een intensievere bemesting nodig terwijl bladgewassen net niet goed omkunnen met te veel meststoffen. Tussen de twee teelten de

grond schoonspoelen, is ecologisch al helemaal absurd, vindt Kurt Cornelissen van het Proefcentrum voor de Groenteteelt.

De brandstofkeuze zelf speelt ook een rol. Aardgas is veruit de meest ecologische keuze. "Hout stoken is ook een optie", zegt glasteler Francis Kestemont. "Al vraagt dat een grote investering en is het alleen in grote bedrijven rendabel omdat zo'n installatie permanent zorg vraagt."

Investeren in duurzame systemen

De Nederlandse gangbare glastuinbouw investeert intussen in energieleverende serres. Bestaande concepten zijn Gesloten Kas en Klimrek. Gesloten Kas is gebaseerd op energieopslag in de bodem. In de zomer verdwijnt de overtollige warmte normaal via luchtramen uit de kas, in deze kas blijven de luchtramen gesloten. De overtollige warmte wordt opgeslagen in de bodem en met behulp van een warmtepomp 's nachts of 's winters gebruikt. Het Klimrek-concept is een energiescherm, dat evenwijdig aan het kasdek kan worden uitgerold. Over het scherm loopt een waterfilm, die 's zomers voor koeling zorgt. Het water wordt opgeslagen en kan 's nachts of 's winters weer ter isolatie worden gebruikt.

Deze ontwikkelingen scheppen ongetwijfeld ook kansen voor de biologische glastuinbouw. Maar daarvoor moeten de gangbare ontwerpen worden vertaald naar de biologische productiemethode. Gesloten Kas werkt met enorme slurven voor de luchtbehandeling die in een gangbare vruchtgroenteteelt onder de goten kunnen. In de grondgebonden bioteelt kan dat niet. De apparatuur tussen de planten plaatsen, zorgt voor teelttechnische problemen en rendementsverliezen.

Interessanter lijkt dan de kierkas die de Nederlandse biologische glastuinder Ruud van Schie uitprobeert. Dat is een semigesloten kas in combinatie met luchtbevochtiging. Na een beperkte proef vorig jaar, zet hij zijn project op grotere schaal voort met hulp van Praktijkonderzoek Plant & Omgeving (PPO). Ruud van Schie is een uitzondering: onderzoek of denkwerk om een energieleverende kas te maken voor de biologische teelt, is uiterst schaars. De bioglastuinbouw is zo'n kleine sector dat toeleveranciers niet geneigd zijn om er de dure ontwikkelingskosten voor te

dragen. De enorme investeringskosten zijn ook voor de vele, en vooral de kleinere, biotelers een brug te ver. van Schie is niet voor niets de grootste individuele glastuinbouwer van Nederland.

Ecologische, sociale en economische criteria

Intussen is de toepassing van nieuwe technieken in de biologische glastuinbouw wel een dwingend gegeven wil de biologische glastuinbouw het imago van duurzaamheid hoog houden. Als een concept van een energieproducerende kas geïmplementeerd kan worden in de gangbare glastuinbouw en niet in de biologische glastuinbouw, kan de gangbare glastuinbouw voor het gebruik van fossiele energie een veel hogere duurzaamheid claimen. En dat is op zijn minst pijnlijk. Anderzijds blijft het belangrijk om alle ecologische, sociale en economische criteria in rekening te brengen om de duurzaamheid van de glastuinbouwers op een eerlijke manier te berekenen.

Info: www.geslotenkas.nl,
www.klimrek.com en
kurt.cornelissen@proefcentrum-kruishoutem.be, tel. 09/381 86 86

Van grootverbruiker naar leverancier van duurzame energie

Eind vorig jaar schreef de Nederlandse glastuinbouwsector samen met het Nederlandse ministerie van Landbouw een ontwerpwedstrijd uit voor duurzame serreconcepten. "Een kas maken die geen energie kost en liefst zelfs energie oplevert", luidde de opdracht. Door te investeren in nieuwe kassystemen, willen de initiatiefnemers de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen in de glastuinbouw afbouwen. Uit de antwoorden kiezen ze dit voorjaar 10 laureaten. De ontwerpers krijgen een beurs en zes maanden tijd om hun concept uit te werken. In het najaar kunnen de drie meest beloftevolle projecten op financiële steun rekenen om hun project in de praktijk te bouwen.

www.kasalsenergiebron.nl